

*Ремез Олена Леонідівна,
аспірант кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Тихомиров Денис Олександрович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук*

ДО ПИТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКОВОЇ СФЕРИ

Питання забезпечення безпеки завжди було і залишається актуальним. При цьому, фокусування сил та засобів задля забезпечення стратегічно значимих сфер, що є життєво важливими для досягнення максимального рівня безпеки людини відбуваються не одночасно. Свідченням цього є різниця у періодичності прийняття законодавчих актів у тому чи іншому напрямку безпекової сфери. Саме тому, до наукового осмислення пропонується розглянути питання нормативно-стратегічного регулювання різних аспектів безпекової сфери із урахуванням як темпоральних меж їх прийняття, так і видової площини застосування.

Відтак, першим пропонується розглянути Стратегію національної безпеки України, що введена в дію Указом Президента України від 14 вересня 2020 р., в якій у пункті 46 визначено, що громадянин має відчувати себе у безпеці. Україна рішуче налаштована на утвердження конституційного принципу верховенства права, рівності усіх перед законом [1]. Водночас доповнюючим нормативно-правовим актом до зазначеної стратегії можна назвати Закон України «Про національну безпеку України» [2] від 21 червня 2018 р., положення якого регламентують основи та принципи національної безпеки і оборони, цілі та основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству і кожному громадянину захист від загроз [3].

Наступною до наукового огляду пропонується Стратегія воєнної безпеки України введена в дію Указом Президента України від 25 березня 2021 р. Відтак, відповідно до положень зазначеного акту, головною метою є завчасно підготовлена та всебічно забезпечена всеохоплююча оборона України на засадах стримування, стійкості та взаємодії, що забезпечує воєнну безпеку, суверенітет і територіальну цілісність держави відповідно до Конституції України та в межах державного кордону України, сприяє інтеграції України в євроатлантичний безпековий простір та набуттю членства в НАТО, передбачає активну участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки [4].

Останнім часом доволі актуальним питанням забезпечення безпекової сфери постало питання пов'язане із площиною кібернетичного простору, результатом чого стало прийняття Стратегії кібербезпеки України, що була введена в дію Указом Президента України від 26 серпня 2021 р. За результатами аналізу вказаного акту, провідною метою визначено посилення спроможностей національної системи кібербезпеки для протидії кіберзагрозам у сучасному

безпековому середовищі. Окрім цього, правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їхньої діяльності із забезпечення кібербезпеки, що були закладені у попередній редакції 2016 року залишилися основою даного документу [5].

Окрім вищевказаних актів, Указом Президента України затверджено декілька нормативних актів, у яких визначено інші напрями безпекової сфери що були відсутні у Законі України «Про національну безпеку України», до них відносяться наступні. До яких, зокрема, можна віднести Стратегію людського розвитку від 2 червня 2021 р., положення якої передбачають покращення таких основних показників людського розвитку, як: тривалість життя, доступ до високоякісних фізкультурно-спортивних послуг, доступ до якісної освіти протягом життя, гідний рівень життя, оптимізація зв'язку між економічним зростанням і людським розвитком, зокрема шляхом збільшення інвестицій у якісне оновлення інфраструктури ключових сфер людського розвитку, розбудови соціальної сфери та справедливого розподілу економічних ресурсів [6].

Не менш важливим видається необхідність у впровадженні у життя Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року від 11 серпня 2021 р. Відтак, у цьому акті проголошено шляхи досягнення цілей і реалізації пріоритетів національних інтересів у сфері забезпечення економічної безпеки. Забезпечення національних економічних інтересів вимагає формування і реалізації стратегічного курсу у сфері забезпечення економічної безпеки, спрямованого як на стале нарощення конкурентоспроможності економіки України, так і на поступове зміцнення економічної стійкості та відповідно невразливості національної економіки до зовнішніх і внутрішніх загроз [7].

Поміж зазначених нормативно-правових актів, на наше переконання, варто вказати і на наявність інших, що є результатом плідної роботи Кабінету Міністрів України. До таких правових документів безпекової сфери варто віднести наступні

- стратегія енергетичної безпеки від 4 серпня 2021 р. № 907-р метою якої є забезпечення захищеності національних інтересів у сфері забезпечення доступу до надійних, стійких, доступних і сучасних джерел енергії для всіх споживачів технічно надійним, безпечним, економічно ефективним та екологічно прийнятним способом в нормальних умовах і кризових ситуаціях виключно в межах і способами, що визначені законодавством;

- енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» від 18 серпня 2017 р. № 605-р спрямована на вирішення проблем енергетичної безпеки в умовах нагальної потреби забезпечення суверенітету держави за обставин зовнішньої агресії із застосуванням як новітніх видів озброєнь (у тому числі інформаційних та гібридних методів ведення війни), так і невійськових впливів. Документ

пропонує механізми трансформаційного характеру на період до 2020 року та визначає стратегічні орієнтири розвитку до 2035 року [8];

– стратегія інформаційної безпеки на період до 2025 року від 15 вересня 2021 р. має на меті протидію внутрішнім та зовнішнім загрозам інформаційній безпеці, захист державного суверенітету і територіальної цілісності України, підтримка інформаційними засобами та заходами соціальної та політичної стабільності, оборони держави, забезпечення прав та свобод кожного;

– стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року від 21 жовтня 2020 р. № 1360-р спрямована на визначення пріоритетів у сфері безпеки дорожнього руху, формування напрямів і способів їх досягнення, а також формування в усіх учасників правовідносин у сфері безпеки дорожнього руху розуміння важливості проблеми смертності внаслідок дорожньо-транспортних пригод, перспектив і орієнтирів для забезпечення належного стану безпеки дорожнього руху в Україні [9];

– стратегія забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «єдине здоров'я» на період до 2025 року від 27 листопада 2019 р. № 1416-р метою якої є поетапне створення єдиної системи біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «єдине здоров'я», виконання зобов'язань щодо охорони життя і здоров'я людей та тварин, запобігання поширенню на територію держави небезпечних інфекційних хвороб, вчасне реагування на спалахи інфекційних хвороб [10].

Таким чином, на основі зазначеного можна зробити висновок, що основоположними нормативно-правовими актами в безпековій сфері є саме Стратегії, що врегульовують різні площини окресленої сфери. При цьому, варто також, відмітити, що безпека є головною умовою суспільного життя та першою функцією держави. Неспроможність втілити й гарантувати цю базову соціальну цінність призводить до неминучого занепаду суспільства, а отже і країни загалом. Саме тому, визначення напрямків безпеки та їх законодавче закріплення є важливим кроком у підтриманні функціонування як суспільства, так і держави.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» [Електронний ресурс] // Документ 392/2020, чинний, поточна редакція. Прийняття від 14.09.2020 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n5>.

2. Закон України «Про національну безпеку України» [Електронний ресурс] // Документ 2469-VIII, чинний, поточна редакція. Редакція від 01.08.2021, підстава - 1702-IX – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2469-19#top>.

3. Закон України «Про національну безпеку України» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

4. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки

України» [Електронний ресурс] // Документ 121/2021, чинний, поточна редакція – Прийняття від 25.03.2021 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n2>.

5. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України» [Електронний ресурс] // Документ 447/2021, чинний, поточна редакція. Прийняття від 26.08.2021 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>.

6. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію людського розвитку» [Електронний ресурс] // Документ 225/2021, чинний, поточна редакція. Прийняття від 02.06.2021 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#n2>.

7. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» [Електронний ресурс] // Документ 347/2021, чинний, поточна редакція — Прийняття від 11.08.2021 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.

8. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [Електронний ресурс] // Документ 605-2017-р, чинний, поточна редакція. Прийняття від 18.08.2017 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#top>.

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року [Електронний ресурс] // Документ 1360-2020-р, чинний, поточна редакція. Прийняття від 21.10.2020 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#top>.

10. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Стратегії забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «єдине здоров'я» на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації [Електронний ресурс] // Документ 1416-2019-р, чинний, поточна редакція. Прийняття від 27.11.2019 – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-2019-%D1%80#Text>.

